

Farkas Zsuzsanna: Érzelmes emlékezés Editre

Edittel 1974-ben, a NIMIGÜSZI által az Esztergom melletti Kerektón, a NIM üdülőjébe szervezett elvonuláson ismerkedtem meg, ahogy közületek is sokakkal – ekkor Edittel egy hétig kettecskén laktunk egy szobában, és így alkalmunk volt a hivatalos szakmai programokon túl is sok mindenről beszélgetni, többek között arról, hogy én is Szegeden végeztem matematikusként.

Ekkor még nem gondoltam, hogy ez a kerektói szeánsz alapvetően meghatározza az egész szakmai pályafutásomat – de így történt, és ezért szeretnék most Editről, mint „szakmai anyukámról” megemlékezni (noha persze nem volt olyan sokkal idősebb, mint én, de szakmailag jóval előttem járt!).

A kerektói ismeretség adta meg az alapját, hogy munkát kaptam az Infelorban. Ezt az előzte meg, hogy akkoriban úgy gondoltam, hogy informatika helyett inkább kerámia készíttéssel szeretnék foglalkozni, de a férjem erőszakos ráhatására beleegyeztem, hogy ez előtt az irányváltás előtt legalább egy informatikai munkahelyet megnézek, ezért elmentünk Bedő Árpához az Infelornak a Virányos úti barakkokban működő irodájába, a Havass Miklós vezette *Programozási Rendszerek Főosztályára*. Itt találkoztam össze véletlenül Edittel, aki rögtön keblére vont, így megmentette Bedő Árpit, hogy nekem munkahelyet kelljen keresnie 😊.

Az Infelorban 1974 ősztől dolgoztam, Editnek a Havass Miklós főosztályához tartozó osztályán, ahol többek között Dömölki Andrea, Aszalós János, Bánkfalvi Jutka, Hoffer Kati dolgoztak. Én itt kezdtem a programozási munkát, amihez Edit mellett a többiektől is komoly támogatást kaptam. Ebben az időszakom előtti korszakban az Infelorban, és nyilván általában másutt is, a programozási munka a *programozó* → *kártyalyukasztó* → *operátor* → *programozó* szereplők együttműködésével zajlott, esetenként többnapos programfejlesztési ciklusokkal. Az okosabbak itt a fény felé fordított lyukkártyákat el tudták olvasni, amire szükség is volt, mert néha csak a régebbi kártyalyukasztó működött, ami nem feliratozta a kártyákat.

A programozás mellett itt ismerkedtem meg a *Struktúrált Absztrakt Modelleket* (SAM) témakörével, amin lelkesen dolgoztunk Bálint fennhatósága és szakmai irányítása alatt, Edit, Aszalós János, Farkas Zsuzsa, valamint Langer Tamás, Siklósi Pista (és még ki?) részvételével. A SAM a Dines Björner – féle VDL/VDM (Vienna Definition Language/Method) módszeren alapult, és szoftver objektumok absztrakt leírásával foglalkozott. Úgy gondolom, hogy míg az akkori programfejlesztési technológián manapság kacarászunk, ez az absztrakt modellezési módszer egyáltalán nem ment ki a divatból! Részben a SAM-on alapult később a Prolog alapú LDM (Logic-based Development Method) – de ez már Szeredi Péter területe.

A SAM munkát a SZÁMKI-ban, már a Csalogány utcai szép új épületben folytattuk, ahol emellett intenzív tanulási folyamatba kezdtünk, komoly számítástudományi szemináriumokat tartottunk magunknak, illetve máshonnan jövő kollegáknak – barátoknak.

Ezen a szemináriumon dolgoztuk fel többek között *Zohar Manna: The Mathematical Theory of Computation* című könyvét. Ennek a munkának a folyamányaként bízott meg bennünket (Edit, Szóts Miklós, Sain Ildi és én) később a Műszaki könyvkiadó a könyv magyarra fordításával. Én a magam fejezeteit Jénában fordítottam, klasszikus (ráadásul német!) írógépet használva, szövegszerkesztő persze még nem volt. Mielőtt elutaztam, megbeszéltük, hogy melyik fogalmakat hagyjuk meg angolul

– itt győzött az a vélemény, hogy a true/false szavak ne legyenek lefordítva. Pár hét elteltével, Edittől érkezett aztán egy levél, a borítékban hosszú szalag, telegépelve igaz/hamis szavakkal, amiket rá kellett ragasztanom a már legépelte oldalakra a true/false szavakra, mert az itthoniak véleményét változtattak ...

Editnek köszönhetem azt is, hogy ebben az időszakban elküldött intenzív angol tanfolyamra, és egy komoly olaszországi programozáselméleti nyári iskolára is.

1977-ig tartott nekünk ez a vidám Infelor/SZÁMKI korszak, aztán Bálint magával vitt néhányunkat, köztük Editet és engem is az SZKI akkor alakuló *Elméleti Laboratóriumába*, amit az SZKI kutatás-fejlesztési egységének szánt Náray Zsolt főigazgató, Bálintot megnyerve ennek vezetésére.

Az SZKI-s további szakmai életről már nem az én feladatom megemlékezni, de szeretnék szót ejteni Editnek az ELL megalakulása körüli szerepéről.

Komoly feladat volt a sok helyről, az SZKI más részlegeiből, és különböző más cégek dolgozóiból összeverbuvált új szervezeti egység összekovácsolása. Bálint vitathatatlan szerepe mellett Edit „anyuka” szerepe is fontos volt az első időszakban, hogy beilleszkedjünk az SZKI teljesen más munkakultúrájú életébe. Jól emlékszem az Edit házában, a Sín utcában tartott egyik első összejövetelünkre. Itt ismerkedtünk meg két pályakezdővel – és itt szomorúan szeretnék megemlékezni az azóta körünkből szintén eltávozott Kiss Vikiről is, aki frissen diplomázott matematikusként jött el ide, és vidámabban emlékszem vissza az azóta már régen Kanadában élő („kis”) Köves Péterrel.

Az ELL-ben az első időszakban elsősorban az új labor későbbi munkáját megalapozó szakirodalmi tevékenységet folytattunk, amit akkor úgy emlegettünk, hogy „Náray elvtársnak képeskönyvet készítünk” – ezek a munkaanyagok, illetve az Edit által szervezett szeminárium-sorozat, az úgynevezett „Intézeti iskola” segítettek képet adni az SzKI-s vezetésnek a lehetséges kutatás-fejlesztési irányokról.

A sok lehetséges irányból aztán kialakultak az Elméleti Labor fő területei: Recognita, Qualigraph, ADA fejlesztés és Prolog – Edittel együtt mi a Prolog területen dolgoztunk, de erről már Szeredi Péter fog beszélni.

Edit szakmai tevékenysége mellett szívesen emlékszünk Editnek a különböző elvonulásokon hallhatott zongorajátékára, és arra is, hogy Edit, komolysága mellett vidám dolgokra is kapható volt. Mindenképpen emlékezetes a „Donáti utcai asszonykórus”-ban való szereplésünk, már az egyik SZKI-s elvonulásunk alkalmából: öt munkatárs egész héten „titokban” gyakorolt – az éneklés és a kacarászás csakis a süketek számára lehetett titkos! Az elvonulás záróestjén volt a fellépésünk, Kilián Imre kollegánk bevezetőjével, miszerint a ház körül van véve, az ellenállás céltalan, de szabad elvonulást ígértünk, csupán az a feltétel, hogy meg kell hallgatni az éneklésünket ... Most ezzel a vidám estére való emlékezéssel szeretném zárni ezt megemlékezést!